

**КЗВО «Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий музичний коледж»**

Циклова комісія «Теорія музики»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

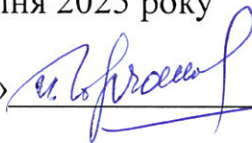
Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційної роботи здобувачів освіти освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Укладач : Щітова С. А. – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, професорка і завідувачка кафедри історії та теорії музики Дніпровської академії музики, викладачка-методистка циклової комісії «Теорія музики»

Розглянуто та схвалено на засіданні ЦК «Теорія музики»

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова ЦК «Теорія музики»

Ірина ГОРЧАКОВА

ВСТУП

Науково-дослідницька робота здобувачів фахової передвищої освіти циклової комісії теорії музики складає вагомую частку професійної підготовки майбутніх фахівців-музикознавців у закладах фахової передвищої освіти. Важливими її формами є участь студентів у наукових конференціях, конкурсах наукових робіт, підготовка наукових повідомлень, доповідей, рефератів, наукових статей тощо. Однак основними підсумковими документами, що засвідчують фахову зрілість випускників, є випускна кваліфікаційна робота, яка має відповідати певним кваліфікаційним вимогам. Виконання випускної кваліфікаційної роботи є завершальним важливим інструментом підсумкового контролю якості освіти.

Кваліфікаційна робота — це самостійні, навчально-наукові дослідження здобувачів освіти, у процесі написання яких під керівництвом викладачів циклової комісії «Теорія музики» опановуються методи та накопичуються вміння проведення наукового дослідження. Ці методичні вказівки мають за мету допомогти здобувачам при плануванні теми, структури, обсягу, змісту та оформленні випускної кваліфікаційної роботи.

Метою виконання випускної кваліфікаційної роботи є систематизація і закріплення знань та практичних навичок здобувачів освіти, а також стимулювання творчого підходу до актуальних проблем музикознавства. Відповідно до мети, основними **завданнями** кваліфікаційної роботи є:

1. систематизація, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань, отриманих студентами у процесі навчання;
2. визначення професійної підготовленості студента до самостійної роботи та дослідницької практики;
3. систематизація зібраного теоретичного і фактичного матеріалу,
4. самостійна робота над науковою, науково-методичною та періодичною літературою;
5. правильне використання інтерпретації запозичених думок та ідей, цитування.

Теми кваліфікаційних робіт пропонуються з урахуванням наукових та виконавських уподобань здобувачів освіти.

При оцінюванні випускної кваліфікаційної роботи комісія враховує дотримання вимог її оформлення, якість наукового дослідження, його наукову новизну і актуальність, вміння захистити сформульовані положення та висновки.

Дотримання здобувачами освіти усіх вимог до оформлення випускної кваліфікаційної роботи сприяє вихованню в них належного стилю роботи, виховує вимогливість до себе, прищеплює певні навички до ведення наукового дослідження, що буде корисним у подальшій науковій роботі. Праці, оформлені з порушенням встановлених вимог, до захисту не допускаються.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота — це навчально-наукове дослідження, яке здобувач фахової передвищої освіти виконує на завершальному етапі навчання (IV курс – на основі базової середньої освіти; III курс – на основі повної загальної середньої освіти) і має на меті:

- розширення, закріплення і систематизацію теоретичних знань, придбання навичок практичного застосування цих знань при рішенні конкретної наукової задачі;
- розвиток навичок ведення самостійних теоретичних та аналітичних досліджень;
- набуття досвіду надання та публічного захисту результатів своєї діяльності.

Кваліфікаційна робота здобувача освіти освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» виконується протягом VII–VIII семестрів (на основі базової середньої освіти) та V–VI семестрів (на основі повної загальної середньої освіти) навчання на заняттях з дисципліни «Фах». Тематика випускних кваліфікаційних робіт визначається і ухвалюється цикловою комісією теорії музики. За актуальність, відповідність тематики випускної кваліфікаційної роботи, наряду підготовки, керівництво й організацію її виконання відповідальність несе циклова комісія і науковий керівник (викладач з фаху).

Здобувачеві освіти надається право вибору теми випускної кваліфікаційної роботи або пропозиції своєї тематики з обґрунтуванням доцільності її розробки.

1. Загальні положення

Виконання випускної кваліфікаційної роботи є необхідним і найважливішим етапом поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань. Процес виконання роботи включає наступні послідовні етапи:

- вибір теми роботи;
- вивчення спеціальної літератури за обраною темою;
- збір і систематизація основної інформації з теми випускної кваліфікаційної роботи (план-проспект);
- аналіз музичного матеріалу;
- обґрунтування висновків;
- оформлення випускної кваліфікаційної роботи згідно вимогам;
- здача випускної кваліфікаційної роботи та її захист.

Здобувачі освіти повинні враховувати необхідність виконання всіх перерахованих етапів, плануючи послідовність і обов'язкове виконання роботи в термін, визначений викладачем, відповідно до навчального плану.

2. Планування та етапи виконання кваліфікаційної роботи

Випускна кваліфікаційна робота має виконуватися здобувачем освіти у повній відповідності із затвердженим календарним планом та завданням. Відповідно до календарних етапів, здобувач фахової передвищої освіти має подавати роботу частинами на перегляд наприкінці семестру, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену роботу.

3. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Вибір теми — перший етап виконання роботи, найважливіша умова її успішного виконання. Він здійснюється здобувачем освіти разом із керівником (викладачем з фаху). Необхідно враховувати такі фактори як науковість, практичність і актуальність, перспективність, інтерес студента до досліджуваної теми, наявність достатнього обсягу джерел за темою роботи, існування музичного матеріалу для аналітичного розбору.

4. Структура кваліфікаційної роботи

Робота повинна мати наступні компоненти:

- титульний лист (див. *Додаток 1*);
- зміст;
- вступ;
- основна частина (будується з розділів та підрозділів);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Вступ повинен коротко охарактеризувати сучасне положення проблеми (питання), якій присвячена тема роботи. У вступі має бути зазначено:

- актуальність обраної теми, її проблемність, необхідність її дослідження;
- короткий огляд літератури та інших джерел за даною темою;
- мету і завдання;
- об'єкт та предмет дослідження;
- структуру роботи.

Основна частина роботи ґрунтується на аналізі жанрово-стильових аспектів творчості композитора, а також обраного музичного матеріалу. В цьому розділі обґрунтовують вибір напряму досліджень, викладають результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Основна частина може складатися з декількох розділів (найчастіше — з двох) та підрозділів (пунктів).

Висновки випускної кваліфікаційної роботи містять найбільш важливі наукові та практичні результати, отримані в роботі, у тому числі з погляду відповідності меті та поставленим завданням.

Список використаних джерел включає усі використані джерела, що розміщуються за абеткою. Інформація про книги, інші видання, повинна включати прізвище та ініціали автора, назву, найменування видавництва (журналу), назву серії (якщо така є), рік випуску, номер видання (журналу), сторінки, на якій розміщено статтю (*див. Додаток 3*).

Літературні джерела вказуються мовою оригіналу (англійські джерела англійською мовою, італійські, німецькі та ін. — відповідно, якщо немає офіційного перекладу).

Додатки оформляються як продовження роботи на наступних сторінках. До додатків відносяться ноти, схеми, ілюстрації, таблиці, рисунки. Кожний додаток починається з нової сторінки. У правому верхньому куті розміщується слово «*Додаток 1 (2...6)*».

Обсяг випускної кваліфікаційної роботи повинний бути від одного друкованого аркуша основного тексту (від 40 000 знаків, кегль 14, інтервал 1.5), що становить 24–30 сторінок. Кожен новий розділ починається з нової сторінки. Список використаних джерел не входить до основного тексту роботи.

5. Вивчення спеціальної літератури за обраною темою

Відповідно до обраної теми випускної кваліфікаційної роботи здобувач освіти самостійно здійснює добір джерел (статті, монографії, автореферати дисертацій, дисертації, матеріали конференцій, електронні ресурси та ін.), накопичує їх згідно теми роботи і розпочинає їх вивчення.

Глибоке вивчення літературних джерел дозволяє осмислити сучасний стан досліджуваної проблеми, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки і структурувати роботу таким чином, щоб вона являла собою форму послідовно виконаної, логічно завершеної наукової праці.

У період вивчення джерел рекомендується вести робочі записи, що допоможе систематизувати матеріал, осмислити його щодо плану роботи. Правильна робота здобувача фахової передвищої освіти з літературними джерелами є основною запорукою успішного виконання роботи.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Текст цитати береться в лапки та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. **Іншомовні цитати мають бути перекладені українською мовою.** Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається <...>. Посилання на джерела в тексті дослідження слід зазначати порядковим номером за переліком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7], або [15, 34, 47]». Коли в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, треба наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком використаних джерел, та сторінці на якій міститься цитований матеріал, наприклад [36, 27].

6. Аналіз нотних матеріалів, обґрунтування висновків

Зібраний нотний матеріал піддається комплексному аналізу (див. Додаток 5), в результаті чого студент повинен прийти до висновків.

Перед тим, як робити висновки, необхідно перевірити завершеність кожної окремої частини роботи, суть її змісту. Лише після цього варто приступити до формулювання висновків.

Висновки необхідно акцентувати:

- за суттю поставленої проблеми;
- за підсумками кожного розділу частини;
- за підсумками роботи в цілому.

Висновки рекомендується формулювати згідно завданням зі вступу коротко і точно, не перевантажувати їх деталями.

7. Оформлення кваліфікаційної роботи

Зібраний і оброблений у процесі дослідження матеріал вимагає чіткого і послідовного викладу. На цьому етапі виконання роботи остаточно удосконалюється матеріал усієї теми, її спрямованість, стилістика викладу.

Загальними вимогами до виконання кваліфікаційної роботи є:

- чіткість побудови;
- логічність і послідовність викладу матеріалу;
- аргументованість;
- точність формулювань;
- конкретність викладу результатів дослідження;
- доказовість висновків.

Титульний лист оформляється відповідно до системи стандартизації.

Зміст включає назви розділів кваліфікаційної роботи і нумерацію сторінок. Текст розділів може містити підрозділи. Розділи повинні бути пронумеровані арабськими цифрами в межах усієї роботи. Нотні приклади мають бути набрані у нотних редакторах і оформлені певним чином — кегль 12, ліворуч під прикладом без відступу.

8. Перелік обов'язкових вимог при написанні кваліфікаційної роботи

1. Оформлення титульного листа (див. Додаток 1). Титульна сторінка не нумерується.
2. Кожна сторінка кваліфікаційної роботи повинна мати поле:
 - верхнє — 2 см;
 - нижнє — 1,5 см;
 - праве поле — 1,5 см;
 - ліве поле — 3 см.
3. Нумерація сторінок арабськими цифрами починається зі «Змісту» (праворуч звернуто).
4. Виконання заголовків і підзаголовків у тексті:
 - назва розділу пишеться з нової сторінки;
 - підрозділ пишеться за назвою розділу рядком нижче за

попередній.

5. Деякі правила пунктуації:

при написанні назв розділів, підрозділів крапка наприкінці фрази чи слова не ставиться.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел — елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Джерела треба розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Зразки оформлення бібліографічних джерел наведено у *Додатку 2*.

9. Порядок здачі кваліфікаційної роботи та захист роботи

Виконана випускна кваліфікаційна робота здається голові циклової комісії теорії музики за місяць до захисту. Якщо робота написана неправильно, має серйозні недоліки, то вона повертається для повного чи часткового доопрацювання.

На захисті роботи студент повинен донести основну думку виконаної роботи у реферативному вигляді, підготовленому заздалегідь, який повинен містити в собі всі структурні розділи у стислому вигляді, і підкріпити його презентацією з ілюстрацією музичних фрагментів. Захист роботи проводиться перед атестаційною комісією.

При оцінці випускної кваліфікаційної роботи після її захисту береться до уваги рівень виконаної роботи, уміння студента володіти навчальними матеріалами, правильно використовувати їх на практиці, професійно відповідати на поставлені питання. Оцінка з випускної кваліфікаційної роботи виставляється після її захисту.

10. Рекомендації здобувачам фахової передвищої освіти щодо виконання кваліфікаційної роботи

- вибрати тему роботи і узгодити її з керівником (викладачем з фаху);
- скласти бібліографію за темою роботи (не менш ніж 20–25 джерел);
- проаналізувати різні погляди, висвітлені в літературі з досліджуваної проблеми і висловити своє ставлення до них;
- зробити аналіз нотного матеріалу;
- підготувати свої пропозиції щодо рішення досліджуваної проблеми;
- підготувати презентацію роботи.

11. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти визначаються Положенням про систему оцінювання якості навчальних досягнень здобувачів освіти в Дніпровській академії музики.

Якість роботи оцінюється за критеріями:

1. обґрунтування актуальності теми, визначення мети, завдань і основних напрямків дослідження;
2. розробка теми на основі аналізу вітчизняної і закордонної наукової літератури: самостійність, повнота, наявність помилок;
3. аналіз музичного матеріалу відповідно до теми;
4. використання наукових методів дослідження, вміння логічно мислити, доводити, робити обґрунтовані висновки за розділами і в цілому за роботою;
5. отримані результати: пропозиції, рекомендації, їх новизна;
6. якість оформлення роботи.

Випускна кваліфікаційна робота, в якій зроблено власну оцінку джерел, правильно обґрунтована актуальність теми, визначена мета, поставлені завдання, використані різноманітні методи дослідження, запропоноване власне вирішення проблеми, зроблений аналітичний розбір музичного матеріалу згідно теми, викладені аргументовані висновки та пропозиції, може бути оцінена на «відмінно» (А).

Випускна кваліфікаційна робота, в якій зроблено власну оцінку джерел, є актуальність теми, визначена мета, поставлені завдання, самостійно підібраний та проаналізований матеріал, зроблені аргументовані висновки та пропозиції, але є помилки в оформленні роботи, може бути оцінена на «дуже добре» або «добре» (відповідно, В та С).

Випускна кваліфікаційна робота, в якій самостійно підібраний та проаналізований матеріал, але відсутній аналіз літератури, неправильно сформульована мета, завдання, допущені помилки в оформленні роботи, може бути оцінена на «задовільно» (D).

Випускна кваліфікаційна робота, в якій прореферовано опубліковані джерела та на їх основі розкрито тему, допускається до захисту, але не може бути оцінена вище, ніж оцінкою «достатньо» (E).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий музичний коледж»
Циклова комісія «Теорія музики»

МУЗИКА СУБКУЛЬТУР У СУЧАСНОМУ УНІВЕРСУМІ

Кваліфікаційна робота
здобувачки IV курсу
освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр»
ЦК «Теорія музики»
Марковської Євгенії Владиславівни
Наукова керівниця:
кандидатка мистецтвознавства
доцентка
Щітова Світлана Анатоліївна

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

*Приклади оформлення списку використаних джерел,
відповідно до ДСТУ 8302:2015*

однотомні видання, автор та перекладач:

1. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні : організаційно-правові засади : монографія. Харків : Право, 2005. 304 с. (*однотомні видання, один автор*)
2. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності : світовий досвід і перспективи для України : монографія / відп. ред. В. М. Геєць. К. : УБС НБУ, 2008. 369 с. (*однотомні видання, автор та упорядник*)

багатотомні видання:

3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.

автореферати дисертацій, дисертації:

4. Лебедєв В. О. Архетипові образи Сходу в масовій культурі Заходу : дис... канд. наук. : спец. 09.00.04 Філософська антропологія, філософія культури / Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2007. 196 с.

стаття з продовжуваного видання:

5. Кравець О. І. Соціолект субкультури аніме в лінгвокультурному середовищі Японії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2020 № 45, том 2. С. 82–86.

матеріали конференцій:

6. Воржеїнова В. В., Чередник А. О. Особливості психологічних корелятивів особистості у аніме прихильників та антианіме серед молоді. *Актуальні проблеми сучасної психології* : Матеріали II Всеукраїнської наукової інтернет-конференції 15 жовтня 2021 року. Одеса, 2021. С. 21–26.

стаття з періодичного видання:

7. Балакірова С. Проблема Заходу та Сходу в сучасному музичному постмодернізмі. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності*. К. : Київський державний лінгвістичний університет, 2001. С. 110–117.

електронні ресурси:

8. Катасонова О. Л. Японське суспільство у світі аніме та манги. URL : <https://arch.amanogawa.space/articles/anime/yaponske-susplstvo-u-svt-anime-ta-mani/> дата звернення 12.12.2024).

ПЛАН КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ

I Загальний огляд твору

декілька слів про автора, його належність до того чи іншого стильового напрямку;
образно-емоційний зміст музичного твору, жанрова основа;
чітке визначення форми в цілому;
схема форми твору, що відображає: літерне позначення розділів форми (А В, а а¹), масштаб розділів (кількість тактів), тональний план (модуляції, зіставлення).

II Аналіз кожної з основних частин

- функція кожної частини у формі (період, середина і так далі);
- тип викладу (експозиційний, серединний, завершальний);
- тематичний склад, його однорідність або контрастність; характер тематизму та засоби досягнення цього характеру (особливості мелодійного викладу, метро-ритму, фактури, гармонії, тембру, динаміки):
- особливості будови мелодії
 - а) тип мелодії (вокальна, інструментальна, декламаційна);
 - б) звуковисотна лінія (плавна, стрибкоподібна);
 - в) напрям руху (висхідний, низхідний, хвилеподібний);
 - г) особливості ладогармонічної організації мелодії;
 - д) тематичні перетворення, способи розвитку (повторення, варіювання, зіставлення);
- особливості кульмінаційної зони (способи якими вона досягається та залишається);
- тональна будова, каденції, їх співвідношення, замкнутість і розімкненість;
- гармонічна функція акордів та виявлення найбільш характерного гармонічного комплексу, притаманного композитору.

III Загальна естетична оцінка твору

уточнити виразне або структурне значення особливих рис будови твору (міра типізованості форми, основи її будови (наскрізний розвиток, зіставлення), тональне співвідношення частин форми, темпова однорідність або контрастність).

Вокальні музичні форми вимагають свого власного аналізу, відмінного від підходу до інструментальних форм. Аналіз поетичного тексту є обов'язковою складовою частиною аналізу вокального твору, оскільки характер музичної виразності форми вокального твору взаємопов'язані з текстом. Розбір поетичного тексту має бути за першоджерелом, а не за нотним виданням. При цьому в рівній мірі повинні враховуватися як образно-змістовна сторона поетичного тексту (міра і тип відповідності образам музичного твору), так і конструктивна сторона — особливості будови вірша закономірності його тимчасової організації (метрика, система рим, будова строфи, композиція) в їх взаємодії з типом

вокальної мелодики, ритмом, синтаксисом і формою вокального твору.

При комплексному аналізі вокального твору слід керуватися планом комплексного аналізу твору, доповнивши його наступними пунктами:

показати співвідношення поетичного тексту і музичного твору (моменти відповідності, залежності від тексту і моменти інтерпретації), а також співвідношення вокальної і інструментальної партій і їх значення;

звернути увагу на міру деталізації або узагальненості в розкритті змісту тексту;

визначити, чи зберігається в музиці структура строфи;

відмітити наявність словесних повторень та прагнення до пояснення їх музично-логічної та виразної функцій в творі.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вакуленко В. Л., Боярчук С. В. Ключові аспекти академічної доброчесності: запобігання плагіату. *Гуманітарні студії* : педагогіка, психологія, філософія. 2022. Вип. 13 (4). С. 26–34.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень* : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2023. 488 с.
3. Дзьобань О. П. *Методологія, організація та технологія наукових досліджень* : навч. посіб. для аспірантів. ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». К.; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
4. *Методологія наукових досліджень* : навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.

Додаткова

1. Білуха М. *Методологія наукових досліджень*. К. : АБУ, 2002. 480 с.
2. Гуторов О. І. *Методологія та організація наукових досліджень*. Посібник. Харків, 2017. 272 с.
3. Демківський А. *Основи методології наукових досліджень*: навч. посібн. К. : Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
4. Клименюк О. *Методологія та методи наукового дослідження*: навч. посібн. К. : Міленіум, 2005. 186 с.
5. П'ятницька-Позднякова І. *Основи наукових досліджень у вищій школі*: навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2003. 116 с.
6. Стеченко Д. *Методологія наукових досліджень*: підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2007. 317 с.
7. Фареник С. *Логіка і методологія наукового дослідження*: навч.-метод. посібн. К. : Вид. УАДУ, 2000. 340 с.
8. Шип В.С. *Музична форма від звуку до стилю*: навч. посіб. К. : Заповіт, 2008. 367с.

Електронні ресурси

1. *Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту»*. URL: <http://vnz.org.ua/zakono-davstvo/111-zakon-ukrayiny>.